

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2010. gada 19. novembrim, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses¹. Sakarā ar visā pasaulē notiekošās tautsaimniecības atveseļošanās labvēlīgo ietekmi un augošo iekšzemes pieprasījuma atbalstu paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2010. gadā būs 1.6–1.8%, 2011. gadā – 0.7–2.1% un 2012. gadā – 0.6–2.8%. Paredzams, ka gada vidējā SPCI inflācija īstermiņā pamatā saglabāsies aptuveni pašreizējā līmenī galvenokārt ar preču cenām saistīta ārēja cenu spiediena dēļ. Pēc tam, importētajai inflācijai kļūstot mērenākai, gaidāma neliela iekšzemes cenu spiediena pastiprināšanās, kas atspoguļos pakāpenisko aktivitātes uzlabošanos. Gaidāms, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais līmenis 2010. gadā būs 1.5–1.7%, 2011. gadā – 1.3–2.3% un 2011. gadā – 0.7–2.3%.

1. ielikums

TEHNISKIE PIENĒMUMI PAR PROCENTU LIKMĒM, VALŪTU KURSIEM, PREČU CENĀM UN FISKĀLO POLITIKU

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2010. gada 11. novembrī.¹ Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar šo metodi šo īstermiņa procentu likmju kopējais vidējais rādītājs 2010. gadā būs 0.8%, 2011. gadā – 1.4% un 2012. gadā – 1.7%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm liecina, ka to vidējais līmenis 2010. gadā būs 3.5% un 2011. gadā pieaugs līdz 4.0% un 2012. gadā – līdz 4.3%. Pamataplēsē ņemta vērā pēdējā laikā vērojamā finansēšanas nosacījumu tālāka normalizēšanās un ietverts pieņēmums, ka banku aizdevumu procentu likmju starpības ar minētajām procentu likmēm pamatā saglabāsies stabilas. Tiek pieņemts, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi iespēju aplēšu periodā pakāpeniski tiks atviegloti. Attiecībā uz preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2010. gadā būs 79.5 ASV dolāri par barelu, 2011. gadā – 88.6 ASV dolāri par barelu un 2012. gadā – 90.7 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros 2010. gadā palielināsies par 40.6% un pēc tam 2011. un 2012. gadā pieaugs attiecīgi par 19.2% un 2.3%.

Pieņēmumi par divpusējiem valūtas kursiem iespēju aplēšu periodā nemainās salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kas dominēja 10 darbadienu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro 2010. gadā būs 1.34 un 2011. un 2012. gadā – 1.39 un euro efektīvais kurss 2010. gadā vidēji pazemināsies par 5.9% un pēc tam 2011. gadā nedaudz pieaugs (par 0.8%).

¹ Pieņēmumi par naftas un pārtikas cenām balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2011. gada 4. ceturksnim atbildīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kas pieejams ECB interneta lapā. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta lapā.

Pieņēmumi par fiskālo politiku balstīti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2010. gada 19. novembrī. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau sīki izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Globālā atveseļošanās turpinās, bet īslaicīgi tās temps samazinās, jo mazinās krājumu devums un fiskālās stimulēšanas pasākumi, kas to iepriekš veicināja. Runājot par nākotni, gaidāms, ka globālā tautsaimniecības izaugsme iespēju aplēšu periodā pakāpeniski nostiprināsies. To veicinās bilanču korekciju progress un finansēšanas nosacījumu uzlabošanās. Dinamiskie attīstības valstu tirgi iespēju aplēšu periodā joprojām būs globālās tautsaimniecības izaugsmes galvenais virzītājspēks. Vienlaikus paredz, ka lielākajās attīstītajās valstīs darba tirgi arī turpmāk būs vāji un kavēs izaugsmi. Kopumā paredzams, ka salīdzinājumā ar to, kā vairākumā iepriekšējo gadījumu norisinājusies atveseļošanās pēc recesijas, globālā izaugsme saglabāsies relatīvi lēna. Gaidāms, ka pasaules reālais IKP ārpus euro zonas esošajās valstīs 2010. gadā pieaugs par 5.3%, 2011. gadā – par 4.3% un 2012. gadā – par 4.7%. Tiek lēsts, ka pieaugums euro zonas eksporta tirgos 2010. gadā būs 11.3%, 2011. gadā – 7.2% un 2012. gadā – 7.2%.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA IESPĒJU APLĒSES

Pēc spēcīgā kāpuma 2010. gada 2. ceturksnī reālais IKP 3. ceturksnī palielinājās par 0.4%. Pieejamā informācija liecina, ka pieaugumu veicināja neto eksports, bet palielinājās arī iekšzemes pieprasījums, lai gan lēnākā tempā nekā iepriekšējā ceturksnī. Gaidāms, ka 2010. gada pēdējā ceturksnī pieaugums saglabāsies vājāks nekā 1. pusgadā, mazinoties fiskālās stimulēšanas, krājumu cikla un tirdzniecības apjoma kāpuma veicinošajai ietekmei. Runājot par nākotni, paredzama turpmāka ekonomiskā aktivitātes atveseļošanās, ko noteiks eksports, iekšzemes pieprasījuma kāpumam pakāpeniski paātrinoties. Šī aktivitātes līdzsvara maiņa atspoguļo labvēlīgās monetārās politikas sekas un būtiskos centienus atjaunot finanšu sistēmas funkcionēšanu. Taču, salīdzinot ar attīstības gaitu pēc iepriekšējām banku krīzēm, paredzams, ka tautsaimniecības atveseļošanās būs lēna. Nepieciešamība veikt bilanču uzlabojumus dažādos sektoros bremzē euro zonas izaugsmes perspektīvu. Gaidāms, ka gada izteiksmē reālā IKP izaugsme 2010. gadā būs 1.6–1.8%, 2011. gadā – 0.7–2.1% un 2012. gadā – 0.6–2.8%.

Detalizētākā dalījumā gaidāms, ka no IKP iekšzemes komponentiem privātais patēriņš 2010. gadā nedaudz pieaugs. 2010. gadā pieaugs mēreni un iespēju aplēšu periodā pakāpeniski nostiprināsies. Nodarbinātības dinamikai turpinot uzlaboties, gaidāms ar to saistīto ienākumu kāpums. Turklāt, atbilstoši darba tirgus norisēm un zemākai nenoteiktībai uzlabojoties konfidencei, paredzama māsaimniecību uzkrājumu līmeņa mazināšanās. Gaidāms, ka, atspoguļojot ekonomiskās aktivitātes un nodarbinātības pakāpenisku uzlabošanu, bezdarba līmenis vispirms stabilizēsies, bet pēc tam 2012. gadā samazināsies.

Gaidāms, ka privāto nemājokļu ieguldījumu apjoms lēnām turpinās pieaugt, jo neizmantoto jaudu rezerves pakāpeniski mazināsies, pieprasījuma perspektīvas nostiprināsies un samazināsies finansēšanas ierobežojumi un nenoteiktība. Paredzams, ka, lai gan mājoklī veikto ieguldījumu apjoms nedaudz audzis, tas joprojām būs neliels, jo pieaugumu turpinās kavēt dažās valstīs notiekošās mājokļu tirgus korekcijas. Atbilstoši fiskālās stimulēšanas pasākumiem, kas publiskoti vairākās euro zonas valstīs, tiek pieņemts, ka valsts ieguldījumi iespēju aplēšu periodā reālajā izteiksmē būs nelieli.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %) ^{1), 2)}

	2009	2010	2011	2012
SPCI	0.3	1.5–1.7	1.3–2.3	0.7–2.3
Reālais IKP	–4.1	1.6–1.8	0.7–2.1	0.6–2.8
Privātais patēriņš	–1.1	0.6–0.8	0.4–1.4	0.5–2.3
Valdības patēriņš	2.4	0.5–1.3	–0.8–0.6	–0.4–1.0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	–11.3	–1.4––0.6	–0.5–3.1	0.1–5.3
Eksports (preces un pakalpojumi)	–13.1	9.9–11.7	3.7–8.7	2.5–8.7
Imports (preces un pakalpojumi)	–11.8	8.2–9.8	2.6–7.6	2.3–8.1

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Euro zonas iespēju aplēsēs 2011. gadam ietverta Igaunija. 2011. gada vidējās procentuālās pārmaiņas aprēķinātas, iekļaujot Igauniju euro zonā jau 2010. gadā.

Pēc spēcīgā eksporta apjoma pieauguma 2010. gada pirmo triju ceturkšņu laikā gaidāms, ka tas turpinās palielināties, lai gan nedaudz lēnākā tempā, sakarā ar visā iespēju aplēšu periodā vērojamo ārējo pieprasījumu un lielāku cenu konkurētspēju tā sākumā. Gaidāms, ka arī importa kāpums pēc straujā pieauguma 2010. gadā periodā no 2011. līdz 2012. gadam palēnināsies. Kopumā paredzams, ka neto tirdzniecības devums IKP pieaugumā būs pozitīvs, bet samazināsies.

Gaidāms, ka, lielā mērā atspoguļojot krīzes ietekmi, potenciālā izaugsme iespēju aplēšu periodā nedaudz uzlabosies, lai gan mērenā tempā. Šī pieticīgā perspektīva skaidrojama ar strukturālā bezdarba pieaugumu, mazāku darbaspēka līdzdalības līmeni un zemu ieguldījumu apjomu. Šīs ietekmes apjoms tomēr ir ļoti nenoteikts, un potenciālās izaugsmes un attiecīgi ražošanas apjoma starpības iespēju aplēses saistītas ar vēl lielāku nenoteiktību nekā parasti. Neraugoties uz to, gaidāms, ka paredzamā ražošanas apjoma starpība iespēju aplēšu periodā sašaurināsies.

CENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

Paredzams, ka kopējās SPCI inflācijas līmenis līdz 2011. gada sākumam galvenokārt sakarā ar naftas un pārtikas cenu kāpumu noturēsies tuvu 2%. Pēc tam, importētajai inflācijai kļūstot mērenā, gaidāma neliela iekšzemes cenu spiediena pastiprināšanās, kas atspoguļos pakāpenisku aktivitātes uzlabošanu. Gaidāms, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais līmenis 2010. gadā būs 1.5–1.7%, 2011. gadā – 1.3–2.3% un 2012. gadā – 0.7–2.3%. Paredzams, ka SPCI (izņemot pārtiku un enerģiju) pieauguma temps visā iespēju aplēšu periodā pakāpeniski palielināsies, atspoguļojot lēnām augošās vienības darbaspēka izmaksas darba tirgus situācijas uzlabošanās apstākļos.

Detalizētākā skatījumā paredzams, ka pēc spēcīgā kāpuma 2010. gadā, ko noteica preču cenu pieauguma atjaunošanās un euro kursa sarukums pagātnē, ārējais cenu spiediens iespēju aplēšu periodā mazināsies. Attiecībā uz iekšzemes izmaksu spiedienu paredzams, ka atlīdzības pieaugums par vienu nostrādāto stundu euro zonā 2010. gadā būs mērens. Pēc tam atbilstoši labākai situācijai darba tirgū gaidāms spēcīgāks kāpums. Šī tendence attiecas gan uz valsts, gan privāto sektoru, lai gan valsts sektorā izpaudīsies mazākā mērā, atspoguļojot fiskālo konsolidāciju un to, ka darba samaksa valsts sektorā lēnāk pielāgojās tautsaimniecības lejupslīdei. Ņemot vērā būtisko ciklisko darba ražīguma uzlabošanu, paredzētā darba samaksas struktūra norāda uz vienības darbaspēka izmaksu kāpuma būtisku samazinājumu 2010. gadā. Pēc tam, kad darba ražīguma pieaugums būs stabilizējies un darba samaksas kāpums kļuvis vēl straujāks, gaidāma mērena vienības darbaspēka izmaksu palielināšanās. Iespēju aplēšu periodā paredzams turpmāks peļņas maržu pieaugums pēc tam, kad pēc recesijas tās bija krasi sarukušas.

Pamatojoties uz jau publiskotajiem pasākumiem, tiek pieņemts, ka arī netiešie nodokļi iespēju aplēšu periodā dos nelielu pozitīvu ieguldījumu SPCI inflācijā.

SALĪDZINĀJUMS AR 2010. GADA SEPTEMBRA IESPĒJU APLĒSĒM

Attiecībā uz IKP pieaugumu iespēju aplēšu diapazons 2010. gadam ir nedaudz sašaurinājies, tuvinoties 2010. gada septembra "Mēneša Biļetenā" publicēto iespēju aplēšu diapazona augšējai robežai. Diapazons 2011. gadam nedaudz sašaurinājies salīdzinājumā ar septembrī publicēto. Attiecībā uz SPCI inflāciju iespēju aplēšu diapazons 2010. gadam nav mainījies, bet diapazons 2011. gadam atrodas mazliet augstāk nekā iepriekšējās iespēju aplēsēs.

B tabula. Salīdzinājums ar 2010. gada septembra iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2010	2011
Reālais IKP – 2010. gada septembris	1.4–1.8	0.5–2.3
Reālais IKP – 2010. gada decembris	1.6–1.8	0.7–2.1
SPCI – 2010. gada septembris	1.5–1.7	1.2–2.2
SPCI – 2010. gada decembris	1.5–1.7	1.3–2.3

2. ielikums

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Pieejamas arī vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu).

Pašlaik pieejamās citu institūciju prognozes rāda, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2010. gadā būs 1.6–1.7%, 2011. gadā – 1.4–1.7% un 2012. gadā – 1.6–2.0%. Visas šīs prognozes iekļaujas Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonos.

Attiecībā uz inflāciju pieejamās citu institūciju prognozes paredz, ka vidējā SPCI gada inflācija 2010. gadā būs 1.5–1.6%, 2011. gadā – 1.3–1.8% un 2012. gadā – 1.2–1.7%. Šīs inflācijas prognozes arī iekļaujas Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonos.

Euro zonas reālā IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums			SPCI inflācija		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012
SVF	2010. gada oktobris	1.7	1.5	1.8	1.6	1.5	1.5
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2010. gada oktobris	1.6	1.5	1.7	1.5	1.5	1.6
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2010. gada novembris	1.6	1.4	1.6	1.5	1.6	1.5
OECD	2010. gada novembris	1.7	1.7	2.0	1.5	1.3	1.2
Eiropas Komisija	2010. gada novembris	1.7	1.5	1.8	1.5	1.8	1.7
Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses	2010. gada decembris	1.6–1.8	0.7–2.1	0.6–2.8	1.5–1.7	1.3–2.3	0.7–2.3

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2010. gada rudens; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada oktobris; OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada novembris; *Consensus Economics* prognozes un ECB aptauja *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīmes. Gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2010

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta lapa: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.